

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. ההוא גברא דטבע בכרמי ואסקוהו ... לבתר תלתא יומין ... מיא מרזו מכה ה"מ היכא דאיכא מכה אבל היכא דליכא מכה מיצמת צמית ... אבל אישתהי מיתפח תפח 1.....
- ב. מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו ושהו כדי שתצא נפשם והשיאו את נשותיהם ... 3.....
- א. ששלשלוהו לים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא ... נפל למים ... ושאין להם סוף אשתו אסורה כל שעומד ורואה מארבע רוחותיו 3.....
- ב. נפל לגוב אריות אין מעידין עליו לחפור מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו 5.....
- ג. נפל לתוך כבשן האש מעידין עליו ליורה מלאה יין ושמן מעידין עליו 6.....
- א. שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר 6.....
- ב. אפילו שמע מן הנשים אומרות מת איש פלוני דיו 7.....
- ג. אפי' שמע מן התינוקות אומרים הרי אנו הולכין לספור ולקבור את איש פלוני בין שהוא מתכוין ובין שאינו מתכוין 9.....
- ד. ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות ... היכי משכחת לה במסיח לפי תומו 10
- ה. מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי לכתחלה אבל אי נסיב לא מפקין לה מיניה 14

דף קכא.

א. ההוא גברא דטבע בכרמי ואסקוהו ... לבתר תלתא יומין ... מיא מרזו מכה ה"מ היכא דאיכא מכה אבל היכא דליכא מכה מיצמת צמית ... אבל אישתהי מיתפח תפח

כבר נתבאר לעיל דף קכ. שאין מעידין על המת או ההרוג לזהותו בטביעת עין אלא א"כ מצאוהו תוך שלשה ימים אחר הריגתו או אחר מיתתו, אבל לאחר ג' ימים אין מעידין עליו מפני שפרצוף פניו משתנה² וכסבורין שהוא ראובן ואינו אלא שמעון.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יז כו

² ודעת ר"ת מוב"א בשו"ע שם כח שרק כשהוא חבול בפניו, אבל אם אינו חבול בפניו מעידין עליו אפילו ביבשה אפילו אחר כמה ימים על ידי טביעת עין של גופו וצורתו, דבלא חבלה בפניו אינו משתנה אפילו

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

במה דברים אמורים בזמן שהוא ביבשה שלשה ימים אחר הריגתו או מיתתו, אבל אם טבע במים או שנהרג והשליכוהו אל המים³, אפילו שהה שם כמה ימים⁴ ואח"כ השליכוהו המים ליבשה והכירוהו, מעידין עליו, שהמים צומתין אותו ומעמידין אותו שלא ישתנה צורתו אפילו הוא במים זמן מרובה⁵.

וזהו דוקא שראוהו מיד כלומר בתוך שעה ראשונה⁶ כשהעלוהו מן המים, וגם כשעולה מן המים אין בו מכה, אבל אם שהה קצת בתוך שעה שניה אחר שהושלך מן המים אפילו שהוא שעה מועטת אחר שהועלה אין מעידין עליו, שמיד שעולה מן המים הוא משתנה.

וכן אם היה בו מכה באיזו מקום שיהיה מן הגוף⁷, בשעה שהעלוהו מן המים אין מעידין עליו אפילו מיד, שהרי ודאי היתה המכה בו בעודנו בתוך המים והמים מקלקלין המכה. ונופח ומשתנה פרצופו⁸, אפילו בתוך המים למרות שהמכה במקום אחר בגוף. וי"א שדין זה אינו אלא במכה שבפניו, אך מכה שבשאר הגוף אינה גורמת לשינוי ואין לחשוש שמא אחר הוא ומעידים על פרצופו בטביעת עין⁹.

ודוקא שהיה בו מכה בחייו ולא נתרפאת המכה. אבל אם כבר נתרפאה המכה בחייו, או נעשה בו מכה לאחר מיתה, שאכלוהו דגים וכיוצא בזה, אין חשש שנשתנה מחמתה¹⁰.

בכמה ימים, ואינו מחזור בעיני האחרונים. ובט"ז לג הקשה לפי שיטת ר"ת איך יבאר טבע במים במאי איירי אי בחבול בפניו אפילו במים לא יעידו כמ"ש מיד אח"כ דאפילו במים אם יש בו מכה אין מעידין, ואי באין בו מכה בפניו איירי קשה דהא מסיק וכתב אפילו ביבשה אם אינו חבול בפניו ומעידין עליו לאחר שלשה ימים ע"י טביעת עין דגופו וצורתו. ועיי"ש מה שכתב

³ ב"ש שם ע"מ, אבל מהר"י נחמי א"ש הובאו דבריו בתשובת ב"י סי' י"ב מדיני גוי מסל"ת מסופק בזה ע"ש
⁴ ועיין ח"מ שם מה דלעולם כל זמן שאין מתקלקלת צורתו ונרקב עד שא"א להכירו מעידין עליו דכך טבע המים שצומתין מראה הפנים לזמן מרובה עד שמתחיל להירקב ולפול ואז א"א להכירו וע"כ לא נתן זמן ושיעור לזמן מרובה ועיין בב"ח שכתב דלזמן מרובה היינו כל זמן שאין רואין בו שינוי בגופו ובצורתו.

⁵ כל שנמצא במים אין לחוש שמא הרגוהו קודם שהשליכוהו למים ושהה שם שלשה ימים רשד"ם סי' נ"ד הר"י אדרבי סי' ט"ו תשובת ב"י סי' י"ב מדיני גוי מסל"ת. וכן ליכא למיחש שמא יצא מן המים ונתפח ושוב הושלך למים הר"ש הלוי סי' י"א ועיין כנה"ג דף כ"ח ע"א. באה"ט שם פב

⁶ ח"מ שם מט"ו וב"ש פ מהמ"מ והר"ן ועיין בתשובות הריב"ש סי' ש"פ מ"ש מזה

⁷ ח"מ נ

⁸

ודע דהרמב"ם ז"ל והסמ"ג ורבינו ירוחם השמיטו דין מכה וכתב רבינו הב"י בתשו' שמעמם דדוקא אם המכה במקום הפרצוף אבל אם המכה בשארי מקומות אין מקלקלין הפנים וזה לא הצריכו לכתוב דהרי כתבו דכשנשתנה הפרצוף אין מעידין עליו וכיון שיש מכה ממילא נשתנה מקום המכה. ערוך השולחן שם סעיף קצד
⁹ פרישה ומ"ז וכן נקט בערוה"ש שם קצה

¹⁰ ח"מ שם נ ומביאו ב"ש פר וכתב שבתשובת מ"ב סי' סג לא כתב כן.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ואם העלוהו בלא מכה וראוהו והיה ספק לנו אם נשתהא אחר שהועלה או לא, אזלינן לחומרא¹¹, ואפילו נשאת תצא.

כל שנמצא במים אין לחוש שמא הרגוהו קודם שהשליכוהו למים ושהה שם שלשה ימים וכן אין אין לחשוש שמא יצא מן המים ונתפח ושוב הושלך למים¹².

אם מת בימות הגשמים בימי הקור במדינות הצפוניות¹³, מעידין עליו אפילו אחר כמה ימים כי בודאי נקרב ונגלד ואינו מניחו לתפוח¹⁴.

וכל זה אינו אלא להעיד עליו בטביעות עין, אבל ע"י סימנין מובהקין שבגופו אפילו השתחה מתירין את אשתו, שהסימן מובהק אינו משתנה, רק הצורה והתואר שדרך להכירו בו על ידי טביעת עין הוא משתנה.

ב. מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו ושהו כדי שתצא נפשם והשיאו את נשותיהם ...

אדם שנפל למים 15 מכונסין כגון בור או מערה או אגם שעומד ורואה כל סביביו, ושהה כדי שתצא נפשו שהוא שעתיים 16 ולא עלה, מעיד עליו שמת, ומשיאין את אשתו.

א. ששלשלוהו לים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא ... נפל למים ... ושיאין להם סוף אשתו אסורה כל שעומד ורואה מארבע רוחותיו

¹¹ דהוי ספיקא דאורייתא ואף לדיעה המקיל בספק נהרג תוך ג' ימים הנ"ל דף קב. והיינו דעת התוס' מודה בספק זה להחמיר דמספק אמרינן דנשתהי דלא שכיחי דתוך שעה שהעלוהו מן המים ראוהו בן כתב הר"ן בתשובות מביאו ב"י אבל מדברי תוס' פ' האשה שלום דף קט"ו ד"ה וקאמרי וכו' משמע דגם לאחר שהעלוהו מן המים והגוף שלם שוה לאחר ג' ימים דהריגה דמהני אם מכירו בטביעת עין.

¹² באר היטב שם פב

¹³ ערוה"ש שם קצא

¹⁴ ועדיף טפי מצינת מים כ"כ הרמב"ן סוף יבמות וכו' פ' בתשוב' מ"ב סי' ק"ד. ב"ש שם עח

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם לב

¹⁶ באר היטב שם יא מהריב"ש סי' שעה, אבל מהרי"ט ח"ב סי' כ"ו כתב דשיעור כדי שתצא נפשו היינו שעה קלה. וספק אשתהי בנטבע ושהה עליו שיעור כדי שתצא נפשו כ' הריב"ש סי' שעה שיש להקל וכו' הר"ם אלשקאר סי' כ"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אדם שראוהו¹⁷ שנפל לים אגם או נהר שהעומד על שפתו אינו יכול לראות כל ד' רוחותם, או אפילו נפל לים הגדול וטבע שם, אין מעידין עליו שמת שיש לחוש, שמא יצא ממקום אחר.

אולם אם קשרו חבל ברגלו ושלשלוהו אל הים וחזרו והעלוהו באותו חבל, ולא עלה בידם אלא רגלו מארכובה כלומר מהברך ולמעלה, משיאין את אשתו לאחר י"ב חדש, שמכיון שנתלשה רגלו ממנו מארכובה ולמעלה הרי נעשה טריפה¹⁸, ואפילו אם תמצא לומר שיצא חי ממקום אחר הרי הוא טריפה, וק"ל טריפה אינה חיה י"ב חדש¹⁹.

אבל אם נפל לים והשליכו אחריו רשת להעלותו אפילו מיד, והעלו רגל אחד של אדם שהוא מארכובה ולמעלה וכיוצא בזה אבר שנעשה בו טריפה, אין משיאין את אשתו, שאני אומר רגל או אבר של אדם אחר הוא.

ואם היה בו סימן מובהק ביותר ברגלו, או באותו אבר סומכין עליו שהוא מן האיש שנפל ומתירין את אשתו.

יש אומרים שבסימן מובהק, אפילו העלו את בגדיו וראו בו סימן מובהק מתירין את אשתו, שהואיל וראוהו טובע בבגדים אלו אין לחשוש לשאלה, שהשאלהו לאחר.

במה דברים אמורים אם לא היה לו פנאי לפושטם מעת שנפל לים עד שהעלו אותם, וכן כשהעלו אבר מאברי גופו בבגדים שעליו, אך אם היה לו פנאי לפושטם או לקרעם ממנו²⁰ אין סומכין עליו אפילו בסימן מובהק שבו להתיר את אשתו, שמא קרעו ממנו והוא יצא ממקום אחר ואין מתירין את אשתו. וי"א²¹ שמציאת בגדיו בכל אופן אינה מתירה, שמציאת בגד אינה מוכיחה שמת

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם

¹⁸ וכן אם נחתך ממנו רגליו בסכין תנשא משום דהמים מרזי המכה. ב"ש שם צו

¹⁹ הקשה בכ"מ והא ק"ל דלא דמי טריפות אדם לטריפות בהמה כמ"ש בתו' בכמה מקומות ומי יאמר אדם טריפה שלא חי י"ב חודש, ואפשר כיון דמצינו במתני' דתנא מארכובה ולמעלה תנשא ש"מ קים להו לחז"ל דטריפות זו א"א שיחיה האדם י"ב חודש. ב"ש שם צו

²⁰ כן כתב מורי מהרמ"א ז"ל, ודברים נכונים הם בטעמיהם, אבל עדיין צריכין ביאור. ואומר אני שלא אמר מורי ז"ל כן אלא בבגד שלא היה בו פנאי במים לפושטו כדי להקל מעליו כגון הלוקו או בתי רגלים ובתי זרועות שקורין שופיצי"א וכהאי גוונא, וכל שכך הם היו בו קרסים שאז צריכין אנו לומר דודאי טבע ומת ואח"כ על ידי בלבול המים נתפשטו מעמו, אבל בגד שקורין קוט וסרבלא וכהאי גוונא שיוכל לקרעם ממנו, אפילו יש בהם קרסים יוכל לקרעם ממנו ולהשליכם מעליו להקל עליו שיוכל לשוט במים כנהוג, אין סומכין עליו אפילו בסימן מובהק שבו להתיר את אשתו, דשמא קרעו ממנו והוא יצא ממקום אחר ואין מתירין את אשתו, נ"ל. לבוש שם

²¹ הט"ז שם מו שהקשה על הלבוש "וזה אינו נכון כלל דאי לא מצאו אלא המלבוש לבד למה הוצרכו לומר השאילים לאחר ואחר מת תיפוק ליה משום שמא הבעל בגדים חי עדיין ואבד בגד שלו וכי בשביל שמוצאין בגד של אדם באיזה מקום נאמר שמת וכן כאן שמא פשט בגדיו באיזה ענין ונאבדו ממנו אלא פשוט אפילו לתינוקות של בית רבן דמצאו מת מלובש בבגדים אלו שיש בהם סימן מובהק דלא נימא שמא אדם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

הלובשם, ואין להתיר אלא בנמצא לבוש בבגדיו ויש בהם סימן מובהק, ואפילו נמצא לאחר מספר ימים²², ויש שאין מתירים אלא בנמצא מיד²³ ואין חוששים לדבריו²⁴, וכן אם נמצא אבר שאינו יכול לחיות בלעדיו ועליו בגד עם סימן מובהק מתירין אף לאחר זמן.

אגם שקפוא כולו ונפל אדם לחור שנפתח בו אפילו במים שאין להם סוף מתירים את אשתו. שהרי אינו יכול לעלות ממקום אחר²⁵.

ב. נפל לגוב אריות אין מעידין עליו לחפורה מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו

אין מעידין²⁶ על האדם שמת אלא כשראוהו שודאי מת ואין בו ספק כמו שהתבאר לעיל דף קכ. כיצד, ראוהו שנפל לגוב אריות ונמרים וכיוצא בהם אין מעידין עליו שמת, שמא לא היו רעבים ולא אכלוהו²⁷ ויצא חי. שגוב אריות דרכו להיות רחב ואינו עומד עליהם, וכשאינם רעבים אינם עושים לו מאומה²⁸. ואפילו אם בדקו ולא מצאוהו שם אח"כ תולים אנו שיעא והלך לדרכו. ואם מצאו עצמות יש מתירים ואין לסמוך להתיר²⁹.

אבל אם נפל לחפירת נחשים ועקרבים ארסיים מעידין עליו שודאי מת, שאפילו אם תמצא לומר שמא חבר הוא כלומר מומחה שרצים אלו ויודע הוא ללחוש להם לחש שלא יזיקו לו, על ידי שדוחקן כשעמד עליהם מכישינן אותו ומת ודאי, ואין מועיל לו חברתו.

אחר ששאל המלבוש הזה ממנו ומוזה וכאן מיירי שהמלבושים על המת הנטבע קמ"ל דלא חיישינן לשאלה אלא זהו הנטבע באותן המלבושים מסתמא הוא הנמצא בתוכה הן ראק או זופיעע שנמצא עליו מועילים להתיר אשתו ויש כאן מכשול גדול בדברי בעל הלבוש ז"ל ובדרישה בהג"ה מביא הך כמו שזכר הלבוש והוא שלא כמשפט.

²² בזה יש להסתפק באולי הנטבע יצא מן המים במקום רחוק ושם פשט בגדיו ומכרן או השאילן לאחר וזה הוא הנמצא כאן מת על שפת הים או נימא בשלמ' בעלמ' חיישינן לשאלה אבל כאן רחוק הוא ששני בני אדם נטבעו בבגדי' אלו וכי אתרמי שהשאילן לאיש א' וגם הוא נטבע בבגדי' אלו ופלטתו הים. ח"מ שם ס

²³ ב"ש שם צה דהיי' לשאלה ואדם אחר לבוש בבגדי זה
²⁴ המעיין בגוף שו"ת מהר"ם פאדווה סי' ל"ו ד"ה כמותב תלתא וכו' יראה דהמעשה שהי' אירע גם לאחר זמן והיתרוהו דלא כדברי הב"ש וכיון דרוב פוסקים הסכימו דליכא למיחש לשאלה כמו שהאריך הש"ך בסי' ס"ה עיין שם ומכ"ש כאן דנפל למים שאל"ס דליכא רק חששא דרבנן בודאי מתירין. קהלות יעקב

²⁵ מ"ז שם מהמרש"א בתשובה שחיבר, וב"ש צה

²⁶ שו"ע ונו"כ שם כמ

²⁷ אבל א"א שמא נעשה לו נס כדניאל דאין מזכירין מעשה ניסים. ח"מ שם נו וב"ש צא

²⁸ ב"ש שם צא

²⁹ ב"ש צא פ"ת קכה דלא כב"ח וקהלות יעקב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

דף קכא:

ג. נפל לתוך כבשן האש מעידין עליו לזרה מלאה יין ושמן מעידין עליו

נפל לתוך³⁰ כבשן האש או לתוך יורה רותחת מלאה יין או שמן או מים בכמות כזו שלא יכל לברוח מיד³¹, או ששחטו בו שני סימנים או רובן, אפילו עמד וברח מעידין עליו שמת, שודאי סופו למות, וכן כל כיוצא בזה מדברים שאי אפשר שיחיה אלא ימות מיד בזמן קרוב, הרי אלו מעידין עליו.

ודוקא כבשן אש שהוא עמוק שלא יוכל לעלות ממנו, אך אם נפל לתוך מדורה אין מעידין עליו שמא יצא משם לשעה אלא אם שהה עליו כדי שישרוף, או כדי שישרפו רגליו ויכווצו כדי שלא יוכל לזוז משם³².

ואפילו ראוהו שנפל לתוך שריפה ומצאו שם עצמות אדם לאחר מכן אין להתיר שמא נמלט ואלו עצמות של אדם אחר הם³³.

א. שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר

אסור להשבע שבועת שוא שנאמר לא תשא את־שם־יְקוֹקֵי אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא וכוונת שבועת שוא היא שנשבע לבטלה, וכל הנשבע שבועת שוא מארבע שבועות שנכללו בה עובר בלא תעשה, ואם היה מזיד לוקה³⁴ ואף על פי שאין שם מעשה, לרוב חומר הענין חייבתו התורה מלקות³⁵, ואם היה שונג פטור מכלום³⁶.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ל

³¹ ח"מ שם נז

³² ח"מ שם נז וב"ש צב מהמ"מ בשם הרשב"א. ובאה"ט צה

³³ ב"ש צא ופ"ת קבח קבט ושכן דעת הנוב"י

³⁴ והנה העובר על לאו זה צריך התראה, וכן הוא להדיא בר"מ שם [פ"ה ה"ב], ואע"פ שהוא דיבור בלא מעשה צריך התראה, דלא כנראה מדברי הכסף משנה פ"ב מעכו"ם ה"ט גבי מגדף דבדיבור אין צריך התראה, ובר"מ פ"ב מעדות ה"ד וראב"ד שם. (מנחת חינוך שם אות ו).

³⁵ והנה בלאו זה אם חזר תוך כדי דיבור אינו חייב, עיין ר"מ פ"ב משבועות ה"ז. אע"פ שמלשון הר"מ נראה, דדוקא בשבועה להבא שייך תוך כדי דיבור, אבל בשבועה דלשעבר שעבר העבירה לא אמרינן תוך כדי דיבור כדיבור, מ"מ מלשון הש"ס נדרים פ"ז ע"א דאמרי בר ממגדף ועובר עבודה זרה וכו', נראה דבלשעבר ג"כ תוך כדי דיבור כדיבור חוץ מהמנויים, דאלו המנויים ג"כ כבר עברו ומ"מ היה מהני תוך כדי דיבור אי לאו משום חומרא דהני, הא בכל מקום מהני, ועיין קצות החושן סי' כ"ח סק"ח. (מנחת חינוך שם אות ט).

³⁶ שם ה"ז חינוך מצוה ל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ונחלקת לארבע – האחת – שנשבע שמשוהו הוא ההיפך מהמציאות הברורה, כיצד כגון שנשבע על האיש שהוא אשה, ועל האשה שהוא איש, ואפי' אומר סתם אני נשבע שזה אשה ובאמת הוא איש, ועל עמוד של שיש שהוא של זהב, וכן כל כיוצא בזה.³⁷

השניה – שנשבע על דבר ידוע שאין בו ספק לאדם שהוא כן, כגון שנשבע על השמים שהוא שמים, ועל האבן זו שהיא אבן, ועל השנים שהם שנים וכן כל כיוצא בזה,³⁸ שזה הדבר אין בו ספק לאדם שלם כדי לצדק הדבר בשבועה.³⁹

שלישית – שנשבע לבטל את המצוה, כיצד כגון שנשבע שלא יתעטף בציצית, שלא ילבש תפילין, ושלא ישב בסוכה בחג הסוכות, ולא יאכל מצה בלילי הפסח, או שיתענה בשבתות ובימים טובים וכן כל כיוצא בזה.⁴⁰

רביעית – שנשבע על דבר שאין כח בידו לעשותו,⁴¹ כיצד כגון שנשבע שלא יישן סתם שהרי הוא כנשבע שלא יישן לעולם⁴² או אפילו פירש שלא יישן שלשה ימים לילה ויום רצופים, או נשבע סתם שלא יטעום כלום, או אפילו פירש שלא יטעום כלום שבעה ימים רצופים שהרי זה כנשבע להמית עצמו⁴³ וכן כל כיוצא בזה. או שנשבע שלא יאכל מכל פירות שבעולם⁴⁴, הוי שבועת שוא ומלקין אותו.⁴⁵

ב. אפילו שמע מן הנשים אומרות מת איש פלוני דיו

³⁷ רמב"ם פ"א ה"ד, שו"ע יו"ד סי' רלו סעי' ד וש"ך ס"ק י

³⁸ עיין בט"ז ס"ק ח שהביא מהב"י שה"ה אם ראה מטר יורד ונשבע שהפירות יהיו בוול לוקה משום שבועת שוא, מפני שדבר ידוע לכל הוא. ולכאורה תלוי זה לפי המקום והזמן, שהרי בזמן הזה אפילו יורד מטר אינו ודאי שיהיה בוול.

³⁹ שם ה"ב

⁴⁰ שם ה"ו

⁴¹ שם ה"ז וה"כ ושו"ע סעי' ד

⁴² ערך לחם שם

⁴³ ועיין בט"ז ס"ק ט שכתב שהוי כנשבע לבטל את המצוה ובכאר הגולה שם "וכתב הר"ן משום דהוה ליה נשבע על דברי תורה שנשבע להמית את עצמו הילכך הוי שבועת שוא וב"י כ' כיון דא"א לקיימו הוה שבועת שוא ולא חלה". ועיין בגליון מהרש"א

⁴⁴ דכיון שאמר "כל" כולל דגים ופשתן וכיו"ב דברים הנולדים וגדלים זה מזה ודברים הנקראים פרי מפרי ונידולי קרקע. (באר היטב שם סי' רלב ס"ק ז ועיין ל"ת סא).

⁴⁵ נשבע שהשמש גדולה מן הארץ אינו לוקה משום שבועת שוא, שאף על פי שהדבר כן, אינו גלוי לכל העולם כי אם לחכמים לבד. וכן כל כיוצא בזה. וכן אם נשבע שהיא קמנה מן הארץ פטור, מפני שנשבע לפי דעתו. ערך לחם שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרג היומי

מסכת יבמות

כבר התבאר לעיל דף פז: מאד מאד חשו⁴⁶ חכמים זכרונם לברכה שלא יהיו בנות ישראל יושבות עגונות, לפיכך צירפו הרבה טעמים כדי להקל⁴⁷ בעדות אשה שמת בעלה במדינה אחרת להתירה לינשא⁴⁸. ואמרו אשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו והעידו עליו שמת אפילו עד אחד⁴⁹, אפילו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת לינשא, ואפילו עד ששמע מפי עד אפילו ששמעו אחד מחבירו ומחבירו⁵⁰ אפילו מאה אחד מהשני⁵¹, או אשה ששמעה מפי אשה או עבד⁵² או שפחה או קרוב כשרים לעדות זו.

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ג.

⁴⁷ כל הדרכים הללו שהכשירו סמכו על יסוד אחד והוא זה, דכל עדות כזה יש קצת רגלים לדבר דהוה מילתא דעבידא לגלויי ועוד שאשה מדייקת היטב מתוך חומרא שהחמרת עליה בסופה וכנזכר לעיל בצירוף שאר טעמים כתבן מהרי"ק עי"ש בשורש ל"ב סעיף ד. ובדין נאמנות עד א' בעדות אשה אם הוא מדאורייתא או רק מדרבנן (ונ"מ לכמה דברים שיתבארו בסימן זה) הוא מחלוקת הראשונים ז"ל מדברי הנ"י ר"פ האשה רבה מבואר בשם הרא"ה והריטב"א דהוא מן התורה דמשום מלתא דעבידי לגלויי ומשום דייקא ודאי קושטא מסהיד ונחשב כעדות נמורה מדאורי' והא דאמרי בש"ס משום עגונה אקילו בה רבנן פי' הריטב"א דאקילו רבנן ולא החמירו על דברי תורה. אבל דעת התוס' שם דנאמנות רק מדרבנן ע"ש (עב"ש לקמן ס"ק ק"ט) וכן דעת רש"י ביבמות דף צ"ב בד"ה תדע דהוראה היא (וכן משמע מדברי רש"י במס' שבת דף קמ"ה ע"ב שב' דכל המקדש אדעתא דרבנן כו' ע"ש אמנם לדברי הנו"ב דלקמן אין מדברי רש"י אלו ראיה דשם מיירי בעד מפי עד) וכן דעת הרשב"א בשיטותיו דף פ"ו. ובדעת הרמב"ם ז"ל בזה נתווכחו המחברים מדברי הרמב"ם רפ"ה מהלכות עדות נראה דהוא מדרבנן ובס"פ י"ג מהל' גירושין דבריו סותרין זא"ז שהתחיל אל יקשה בעיניך שהקילו חכמים כו' שלא הקפידה התורה כו' לפיכך הקילו חכמים כו' והלח"מ שם פי' כוונת הרמב"ם בדעת התו' דנאמנות עד א' מדרבנן וזהו דעת הריב"ש סי' קנ"ה בדעת הרמב"ם ומ"ש שלא הקפידה התורה כו' לתקנת חכמים קרי תורה ע"ש אך דעת מהרי"ק סוף שורש ל' דמשמע מדברי הרמב"ם דמשום דהוי מלתא דעבידי לגלויי נאמן מה"ת. ע"ש וע' בתשו' נ"ב סי' כ"ז וכ"ט ובסי' ל"ג שהאריך בענין זה ודעתו להכריע דנאמן מה"ת

⁴⁸ אפילו שהוא נגד חזקת אשת איש ואין עד אחד נאמן נגד חזקה. ב"ש שם י

⁴⁹ אם בתחלה כששאלו לו על דבר המת אמר שלא היה יודע ואח"כ העיד שמת ויש מקום לתלות על מה לא רצה להניד בתחלה מהני עדותו. ואם מה שאמר שאינו יודע. לא אמרו בפני ב"ד של ג' אפי' שאין מקום לתלות למה אמר שאינו יודע חוזר ומניד. רשד"ם הא"ה סי' פ"א. העיד העד עדותו ובסוף דבריו אמר שיבא כתב מהחכמים אין אומרי' שמא לא גמר להעיד ולא רצה שייסמכו על דבריו או שנדון אותו כבא לידון בחזקה ובשטר אלא משיאין האשה ע"פ עדותו מהרי"ק ח"ב הא"ה סי' למ"ד.

⁵⁰ בין מת העד הראשון או שקיים א"צ לשלוח אחריו אפי' איתא קמן מהרי"ו ווייל סי' ט' ורמ"א הביאו בסעיף ח' וכ"כ כנה"ג דף י"ט ע"ב סעיף למ"ד. ואני שדיתי בי' נרגא ע"ל ס"ק כ"ח. אם העד מפי עד אחר ששכח מי הוא העד לא חיישינן לערמה שארית יוסף סי' ל"ב. עד מפי עד מהני בין לקולא כמו כאן בין לחומרא שאומר (מי) [חזו] הוא רשד"ם סי' נ"ט. וכנה"ג בשם הרדב"ז והראנ"ח כתב דוקא להתירה ולא לאוסרה. באר היטב שם יג

⁵¹ באר היטב שם יג

⁵² בגמרא אמרינן בכמה דוכתי דסתם עבדים פרוצים בעבירות וכמו שאמרו נמצא גנב או קוביוסטוס הגיעו וכמ"ש הרמב"ם פמ"ו מה' מכירה וע"כ כתב הטור ב"ד סי' א' שסתם עבד אינו נאמן על השחיטה וא"כ קשה דכשם דגזלן דאורי' פסול לעדות אשה ולמה יהיה העבד כשר ואפשר דישאל בעל עבירה גרע מעבד אף שהוא ג"כ בחזקת בעל עבירה. ח"מ שם ט ובבי"ש שם י כתב אף על גב סתם עבד פסול לעדות מדאוריית' מחמת עבירה צ"ל דאירי כאן בידוע שהוא כשר כמ"ש ב"ד סימן א' וכ"כ ב"ח ועיין בנ"י.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ופסולי עדות מחמת עבירה אם פסולים מדרבנן כשרים לעדות זו, אבל פסולי עדות מחמת עבירה דאורייתא פסולים, שהתורה פסלתם שלא להאמין להם, ואם מסיחים לפי תומם כשרים, וכן גוי או ישראל משומד לע"ז ולכל התורה כולה אם הוא מסיח לפי תומו נאמן. אבל אם לא בא עד מכל הדרכים הנזכרים רק יצא קול הברה בעיר שמת אין משיאין את אשתו, דכולי האי לא רצו להקל.

מי ששלחו אותו בעיר אחרת לחפש אם ימצא איזה עדות להתיר האשה יתנו לו מאה, ואם לא יביא עדות שמספיק להתיר את האשה יתנו לו רק חמשים ובא ואמר ששמע מפי גוי מסל"ת שנהרג אותו יהודי ספק אם יש לסמוך על עדותו כיון שהרי הוא נוגע בדבר⁵³.

אולם אם לא בא עד מכל הדרכים הנזכרים רק יצא קול הברה בעיר שמת אין משיאין את אשתו, שעד כדי כך לא רצו להקל.

ג. אפי' שמע מן התינוקות אומרים הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני בין שהוא מתכוין ובין שאינו מתכוין

זה שאמרנו⁵⁴ שעד מפי עד כשר בעדות אשה, במה דברים אמורים ששמע מפי בן דעת שמת פלוני כגון מפי עבד או שפחה, אבל אם שמע מפי שוטה או קטן, ואפילו יבואו הקטן והשוטה עצמם⁵⁵ אינו מעיד, ואין סומכין על דבריהם.

אך שמע מהתינוקות⁵⁶ שאומרים עכשיו באנו מהספד פלוני⁵⁷, כך וכך ספדנים היו שם ופלוני החכם עלה אחר ממתו, וכך וכך עשו בממתו, הרי זה

⁵³ נסתפק בזה מהריב"ל ח"א דף נ"ה ע"ג ע"ש ועיין משפט צדק ח"א סי' ז' ומקור ברוך סי' כ"ב ומשאת בנימין סי' צ"ח. באה"ט שם יד

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם יג

⁵⁵ ח"מ שם כד וב"ש לג

⁵⁶ וכתב בט"ז דוק' בקמן שהגיע לעונת הפעושות דמקח וממכר שלו קיים אבל פחות מזה לא מהני אפי' מסיח לפי תומו. ב"ש שם לג

⁵⁷ אפילו שאינם מסל"ת אלא מכוונים להעיד נאמנים בכה"ג ב"ש שם לד דלא כפסקי מהרא"י. ובמה"צ ס"ק מ"ג שפלפל הרבה בדברי מהרא"י ז"ל והעלה שגם דעת מהרא"י דלא בעינן בזה מסל"ת ממש בכל תנאיו דהיינו שיסיה מעצמו מבלי שאלה כדלקמן סעיף ט"ו אלא דכל שנותן משל ומעם לדבר דרך ספור מעשה מסתמא הוי מסל"ת והביא שכן דעת היש"ש סי' י"ד דכל שאו' דרך סיפור מעשה אפילו שאינו מסל"ת ממש כגון ע"י שאלה אפ"ה נבי קמן מסתמא הוי מסל"ת אם לא שנראה להדיא שמכוין להעיד ובהכי נתיישבו דברי הרמ"א בהנה שלא הביא דבעי' מסל"ת מחמת שבנדון הש"ע שאומרים עכשיו באנו כו' לכ"ע חשיב כמסל"ת. וע"ש בק"א בשם הרח"ש ז"ל שדין זה במחלוקת שנויה והוכיח שם מדברי הש"ג בכתובות כ"ח דס"ל דקמן נאמן בעיגונא אפילו במכוין להעיד ע"ש. פ"ת שם נח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מעיד מפיהם על פי הדברים האלו וכיוצא בהן ומשיאין את אשתו. ודוקא שאמרו כל⁵⁸ הסימנים הללו שאנו תולים שודאי אמת אמרו, אבל אם לא אמרו כל הסימנים הללו אין סומכין על דבריהם, וי"א⁵⁹ שאין צריך כל הסימנים אלא אחד מספיק אך אם לא אמרו הסימנים, שחוששים שמא העלו דרך שחוק שם חית מחמד אחת וכיוצא בו בשם אותו פלוני כדרך שמשחקין הילדים, ועליו אמרו בשחקם שמת והספידו עליו, וגם אם אמרו כל הסימנים הללו דוקא לאלתר סומכין עליהם שאומרים עכשיו באנו מהספר פלוני כו', אבל אם אינו לאלתר לא מהני עדותן כלל⁶⁰, ואפילו הגדילו אחר כך אין סומכין על עדותן שראו בקטנותן.

ואם קטן שהגיע לעונת הפעוטות מספר שהיה וראה איך שנהרג פלוני איך ומה היה סיבת הריגה דומה לאומר הרי אנו באים מקבורתו וכך וכך ספדנים וכו' ומשיאין על פיו⁶¹.

ד. ובעובד כוכבים אם היה מתכוין אין עדותו עדות ... היכי

משכחת לה במסיח לפי תומו

משום עיגון⁶² הכשירו עדות⁶³ גוי או ישראל משומד לע"ז ולכל התורה כולה אם הוא מסיח לפי תומו ונאמן, ומשיאין על פיו, כשמזכיר שמו ומכירו, אולם זהו דוקא לפי תומו ואינו מכוין לעדות כלל.

אבל אם מכוין לעדות התורה פסלתו, ואפילו לא בא לבית דין להעיד אלא ששאלוהו מתחלה על פלוני ואמר שמת אין סומכין עליו, ואפילו ספר כמה דברים אחרים עמהם אין זה נקרא מסיח לפי תומו ואין סומכין על דבריו, שמא יודע דת יהודית ומכוונין לקלקלה, אבל כשמסיח לפי תומו נודע לנו אמיתות הדברים שהוא מת במקרה בלא עדותו.

⁵⁸ כך לשון הלבוש שם

⁵⁹ בחד מנייהו סני הרא"ש בקונטרס עגנוני דאיתת'. באה"ט שם לט

⁶⁰ נראה פשוט הך לאלתר לא קאי על מה שמעיד בפני ב"ד שיצטרך לבא תכף לפני הב"ד אלא תכף אחר ביאתו אצל אנשים אומר לפניהם מעשה זה סני בכך והשומע הולך אח"כ אצל הב"ד אפי' אחר זמן. ב"ש שם לה

⁶¹ ב"ש שם

⁶² שו"ע ונו"כ שם יד

⁶³ אינו נאמן מדין עדות דעכו"ם אינו בעדות כלל אלא משום דקים לן דקושמא קאמר ומשום עגנוני הקילו חז"ל ואין לנו לחוש שמא תשכיר עדים או עכו"ם שיאמר בן מחמת חומר' שהחמירו עליה בסוף הקילו בתחלתה אעפ"כ יש לדקדק יפה אם נראה דברי רמאות ועיין בני"ז וכל שבאו לב"ד להעיד אפילו אם הוא מסל"ת לא מהני ואמרי' דכוונתו להעיד ועיין תשו' הריב"ש. ב"ש שם לו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כיצד, היה הגוי מסיח לפו תומו ואמר אוי לפלוני שמת, כמה נאה היה, וכמה טובות עשה עמדי, או שהיה מסיח לפי תומו ואומר דרך סיפור דברים בעלמא כשהייתי בדרך ונפל פלוני שהיה מהלך עמנו ומת, תמהנו לדבר זה כיצד מת פתאום, וכיוצא בדברים אלו שהם מראים שאין כוננתו להעיד, הרי זה נאמן. אך אינו נאמן באומר סתם – זה שיצא עמי מת שאם כן היה צריך לומר קברתיו ואפילו אם מצער את עצמו על מיתתו⁶⁴.

ישראל ששמע מגוי המסיח לפי תומו, מעיד ששמע ממנו ומשיאין אשתו על פיו.

גוי מסל"ת נחשב דוקא חוץ לב"ד, אבל בא לב"ד ומסל"ת לא מהני גם בקישור דברים, שדמתכוין להעיד מיקרי ואינו נאמן.

ודוקא בא לב"ד במקום מושב ב"ד או אפילו לרב העיר שידוע שהוא דיין העיר, אבל בא לפני ג' הדיוטות שלא במקום מושב ב"ד מהני מסל"ת.

כשיש טעם על ביאתו לב"ד, כגון שבא לב"ד לקבור את פ' שהוא מת וכיוצא בדברים אלו שיש לתלות ביאתו לב"ד באיזו אמתלא הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאין על פיו⁶⁵.

לא נקרא מסל"ת כשמזכיר שם האשה⁶⁶, אפילו בא ואמר אמרו לאשת פ' שמת בעלה כיון שהזכיר שם האשה מתכוין להעיד מיקרי⁶⁷.

⁶⁴ ב"ש שם לו

⁶⁵ קהלות יעקב שם

⁶⁶ ואם אמר כמתמיה עדיין לא שמעה האשה כי מת בעלה הנראה דאין כוונתו להתיר רק כמתמיה הוי מסל"ת וכן כל שבמשמעות דברי העכו"ם מורין דאין כוונתו להתיר או להעיד כגון שראה האשה בכתה ואמר לא לחנם היא בוכה שמת בעלה הוי מסל"ת, ואם מחזור אחר קרובי המת הוי מסל"ת אבל כשאומר לאשה מת בעליך לא הוי מסל"ת. וכן בא לאחד ושאל על אשת פ' היכן היא וא"ל למה אתה מבקש אותה ואמר שמת בעלה לא הוי מסל"ת אבל אמר לאיזה דבר מבקש אותה שנראה מדבריו שאינו מתכוין להתיר כגון שאומר הנה מוטל שם אף שלא פי' הדבר הצורך ולא אמר תלך לקברו מ"מ כיון שאמר בעלה שמת הנה הוא מוטל שם דנראה דעיקר כוונתו לומר היכן הוא מונח מדקאמר שמת משמע דאין כוונתו להודיע לה שמת דאילו הי' אומר מת בעלה והנה הוא מונח שם יש לחוש אולי כוונתו להודיע שמת ומתכוין להתיר הואיל והזכיר שם האשה ומכ"ש דאם אומר היכן האשה תלך לקבור בעלה כי הנה הוא מוטל שם. ואם הוא בעצמו מזכיר שם המת על שם אשתו כגון שאומר בעלה של פ' מת מסתמא אין לחוש כי שמא אין מכיר אותו בשמו רק על שם אשתו. אמנם כשהי' מפורסים ונקרא תמיד בשמו או בכינוי פ' או ב"פ וכיוצא והנכרי הזכירו ע"ש אשתו לא הוי מסל"ת. ואם הזכירו לפניו שם האשה על עסק דבר אחר כגון שהאשה בכתה ושאל הנכרי מי זאת האשה היא אשת פ' ואמרו לו כן הוא והשיב כדין בוכה שמת בעלה מיקרי מסל"ת ומהני שם.

⁶⁷ והג"ה פ"ב דיבמות ורשב"א בחידושו ליבמות דף כ"ה ע"ב ובמהריב"ל ח"ג סי' קי"א נסתפקו דדילמא דוקא בישראל מומר שידוע ובקי בהיתר אשה לא מהני כשמזכיר שם האשה אבל בכותי מהני ומדברי השו"ת אשר אכתוב בסמוך נראה לכאורה כחולקים. קהלות יעקב שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ודוקא כשלא בא רק להודיע על מיתת בעלה, אבל אם בא להודיע שתקבל הסחורות של בעלה שמת בעלה, אפילו בא להאשה הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאין על פיו, שאין לנו הוכחה שמכון להתייר, רק שבא להודיע לה מכח הסחורות שתקח אותם.

אם אמר הגוי פלוני מת במסיח לפי תומו אף על פי שלא אמר עמו דברים וסיפורים אחרים, יש אומרים שמועיל כיון שמסיח לפי תומו⁶⁸, ויש מחמירין משום שכל מי שמתכוין להעיד דרכו לומר אותו דבר לבדו, ומי שאומר מסיח לפי תומו אינו אומר אותו דבר לבדו אלא קושר ענין לפניו או לאחריו. ודעת רוב פוסקים כדעה ראשונה.

במה דברים אמורים שסומכין על סיפור דבריו של גוי מסיח לפי תומו בשלא היה שם אמתלא שנוכל לומר שהגוי כיון לדבר אחר, אבל אם היה שם אמתלא שנוכל לתלות שיחת הגוי שמא מתכוין לדבר אחר, כגון שאומר הגוי לאחד עשה לי כך וכך שלא אהרוג אותך כדרך שהרגתי לפלוני, ואין זה נקרא מסיח לפי תומו, שכונת הגוי לירא ולהטיל אימה על זה. וכן אם שמע מערכאות של גוים שאמרו הרגנו לפלוני אינם נאמנים, מפני שהם מתפארים בזה לומר שהם עושין דין ומשפט בערכאותיהם ורוצים להחזיק כחם וממשלתם בכזבים, וכן כל כיוצא בדברים אלו.

ולפי זה אם לא אמרנו הרגנו כו' אלא אמרו ערכאות אחרים הרגוהו נאמנים, שאינם מחזיקים ומפארים ממשלה של אחרים. ויש אומרים שבערכאות כולם אינם נאמנים אפילו אומרים שנהרג בדין אחרים שלא על ידם, שתפארת הוא לכולם כשערכאותיהם עושין דין ומשפט, מ"מ כל זה דוקא בערכאות שכונתם להתפאר עצמם בממשלתם ומפרכסין זו את זו, אבל שאר גוים מסיחים לפי תומם ואומרים פלוני נידון בערכאות שלהם נאמנים.

ובמקום שיש לחוש לשקרא, שיש רגלים לדבר⁶⁹ שלמדוהו לומר כך אין סומכין עליו.

ואם אמר ראוי לשלם לי סחורה זו בטוב, כי היה לי אחריות הדרך שנהרג פלוני בדרך הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאין על פיו ואין אומרים להשביח מקחו היה כוונתו⁷⁰,

בעל אכסניא שאמר לאחד אל תצא בלילה שלא תהרג כדרך שנהרג פלוני, הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאין על פיו ואין אומרים שכוונתו להוציא את עצמו מן החשד⁷¹. ויש מפקפקים בזה.

⁶⁸ ב"י כתב (בס"י זה ס"ק י"ד) בשם מוהר"י טאיטצק שבכל בתי דינים שהיו בסאלני"ק בימי איתני וגאוני עולם שהיו בה פשט המנהג להתיר וכו' ע"ש. ח"מ שם כו. וכ"פ בתשובת מהר"א מ"ג ותשובת מהרש"ם ותשו' רש"ך ותשו' ר"י לבית הלוי ותשו' מ"ב ס"י ק"ה ואם נכרי מספר לנכרי לכ"ע אי"צ קישור דברים תשובת רש"ך ס"ב ס"י מ' וב"ה כ' במקום עיגון יש לסמוך על המתירים וכן נ"ל"ץ ב"ש שם לה

⁶⁹ דאל"כ אין לחוש לשום חשש. ב"ש ד"ט

⁷⁰ תשובת מהר"ם מלובלין ס"י קכ"ג, ב"ש שם ל"ט

⁷¹ בתשובת רש"ך. ב"ש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

גוי מסל"ת מפי גוי נאמן, ואין חוששים שמא הגוי הראשון לא היה מסל"ת, וכן כותי השואל לכותי שלא בפני ישראל הוא מסל"ת⁷². וי"א⁷³ שאינו נחשב מסל"ת ואינו נאמן.

אם יצא קול שטבע פלוני במים שאין להם סוף וגו אמר במסל"ת פלוני מת אומרים אנו מסתמא אין ידוע לכותי יותר משאר בני אדם אלא הקול שיעצ שטבע במים שאין להם סוף ידוע לו גם כן ולכן אמר שמת

וכן אם יצא קול שנדון בערכאות ואמר שמת אומרים אנו שאמר שמת מחמת הקול ואין סומכים שהרי מפרסמים הם ומתפארים כנוכר⁷⁴.

התחיל הגוי להסיח לפי תומו לפני ישראל, ובין כך בא ישראל אחר ושאל ופירש הגוי את סיפורו הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאן על פיו⁷⁵.

גוי שמספר ליהודי בתשובת שאלה, וליהודי אחר במסל"ת אם אחר שסיפר לראשון בתשובת שאלה סיפר לשני במסל"ת אין זה מסיח לפי תומו ואין משיאן על פיו⁷⁶.

אם תפסו לגוי והאשימוהו שהוא הרג את היהודי, והשיב שהוא לא היה ההורג אלא חבירו הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאן על פיו⁷⁷. וי"א⁷⁸ שאינו מסל"ת.

ישראל שאמר לגוי הודעה כל מה שעשית, והגוי אמר הרגתי לפלוני הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאן על פיו⁷⁹.

⁷² כ"כ בת"ה ונראה הני פסקים הכל שיטה א' והיינו הא דס"ל עכו"ם מסיח ל"ת מפי עכו"ם נאמן ולא חיישינן שמא שאל אותו משום דס"ל אפילו אם שאל כותי לכותי שלא בפני ישראל הוי מל"ת וכללא הוא לעולם לא חיישינן שום חשש כל שאינו רגלים לדבר כמ"ש בשם הג"מ לכן לא חיישינן שמא היה ישראל שם בעת ששאל כותי זה לכותי אחר או שמא שאל אותו בשם ישראל כל כהני הששות לא חיישינן כמו דלא חיישינן שמא אמר כן כדי לאיים עליו אבל החששא שמא שאל כותי השני לראשון לאו חששא היה כי כן הוא דרך המספרים זה עם זה לפעמים מספר הכל מעצמו ולפעמים שואל א' לחברו מ"ה הוי חשש שמא שאל לו אלא דס"ל אפילו אם היה שואל לו הוי מסל"ת אם שאלו לו שלא בפני ישראל לא חיישינן שמא היה ישראל שם מטעם הנ"ל. ב"ש שם מ

⁷³ הר"ן החולק על הת"ה וס"ל עכו"ם מפי עכו"ם לא הוי מל"ת ג"כ מודה דלא חיישינן שום חשש כל שלא היה רגלים לדבר לא כן הוי חשש שמא שאל בשם ישראל או שמא היה ישראל שם אלא ודאי משום דס"ל אם עכו"ם שואל לעכו"ם אפילו לא היה ישראל שם ולא שאל בשם ישראל לא הוי מסל"ת לכן עכו"ם מפי עכו"ם לא הוי מל"ת כי חיישינן שמא שאל לו וכל כה"ג הוי חששא כמ"ש ובוזה שפיר הדיוק של הב"י במה שמדייק מתשובת הר"ן כשכותי שואל לכותי לא הוי מסל"ת כן נ"ל בפלוגתות אלו. ב"ש שם

⁷⁴ אבל אם לא יצא קול ואמר שמת לא חיישינן שמא שמע מערכאו' וכן לא חיישינן שמא טבע במים שאל"ם כל כי האי הוי חשש בעלמא ולא חיישינן כל שאינו הכרח להאי חששא. ב"ש שם

⁷⁵ רשד"ם הא"ה סי' מ"ג וסי' קס"ה. בבאה"ט מא

⁷⁶ מהריב"ל ח"א כלל א' סי' פ', בבאה"ט שם

⁷⁷ מהר"ש סי' ל"ה.

⁷⁸ והר"ש הלוי בבאה"ט שם

⁷⁹ תשובת ב"י מדיני גוי מסל"ת

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שאלו לגוי מאן באו לך מעות, ואמר הרגתי לפלוני ולקחתי מעותיו הרי זה מסיח לפי תומו ומשיאן על פי⁸⁰. וי"א⁸¹ שאינו מסל"ת.

גוי מסל"ת שאמר פלוני מת, ואח"כ אמר שקר דברתי נאמן. שהפה שהתיר אסר⁸².

ה. מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי לכתחלה אבל אי נסיב לא מפקינן לה מיניה

אשה⁸³ שהעיד לה עד אחד שטבע בעלה במים שאין להם סוף ולא עלה, ואבד זכרו ונשתכח שמו, הרי זו לא תינשא על עדות זו⁸⁴, ואפילו אם התירוה ב"ד ועדיין לא נשאת לא תנשא, ואם נשאת לא תצא. ואפילו גוי שמסיח לפי תומו ואמר פלוני נטבע במים שאין להם סוף ונישאת על פי עדותו, הרי זו לא תצא.

בכל מקום שע"פ הרוב הוא מת לא תצא, אם נשאת ע"פ חכם או בטעות⁸⁵.

ודוקא שנשאת על פי חכם מפורסם בהוראה⁸⁶, או בטעות שסברה שהיא מותרת ונשאת, הואיל ולגבי דידיה טעות הוא אם נשאת לא תצא, אבל אם נשאת בעבריינות תצא. ואם מת הבעל השני או גירשה מותרת לינשא לאחר⁸⁷.

וכל זה דוקא שהעידו עליו שראוהו טובע ממש במים שאין להם סוף, אבל מי שהעידו עליו שהיה בספינה שנשברה בים ולא ראוהו טובע ממש או כדומה לזה, או אפילו ראוהו שטבע רק לא העידו שראוהו שוהה במים כדי שתצא נפשו אפילו נשאת תצא.

ואפילו העידו סתמא שראוהו טובע חוששין שמא לא ראו טובע ממש, אלא אחד מדברים אלו ראו ורוב העולם קורין לדברים אלו טביעה, ולכן מעידין שטבע ואינו כן, הלכך אפילו נשאת

⁸⁰ הר"ש הלוי סי' ג'

⁸¹ במהר"ם מלובלין סי' קל"ב

⁸² גוי מסל"ת אומר שמת פלוני ואח"כ אומר שקר דברתי ומעיד הישראל ששמע מגוי א' שפלוני מת לא חיישינן שמא מהגוי שהכחיש את עצמו שמע הר"ם אלשיך סי' ק"ה. גוי שלא נתכוין להתיר אלא להעיד ובא לב"ד ואח"כ מסל"ת יש להסתפק אי חשבינן ליה מסל"ת מהריב"ל ח"ג סי' ע"ו. וע' בספר פני משה סי' נ"ג. אם בפעם אחרונה היה מכחיש דבריו הראשונים בדרך ספור ומסל"ת יש להסתפק מהריב"ל ח"א כלל א' סי' ז'. אם ישראל מעיד מפי גוי שמת בעלה של פלונית והגוי מכחישו ואמר להר"ם אין הגוי נאמן. באה"ט שם

⁸³ שו"ע ונו"כ שם לד'

⁸⁴ ואין חילוק בין אם הוא ת"ח ובין שהוא אינו ת"ח ואפילו אם נאבד כמה שנים אסורה. ב"ש קא

⁸⁵ ב"ש שם קב

⁸⁶ ב"ש קג מצ"צ

⁸⁷ באה"ט שם קה מהרדב"ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תצא, אלא א"כ מעידין בפירוש שראוהו טובע ממש ושהה כדי שתצא נפשו, ואף על גב דבעלמא אמרינן בעדות אשה הקילו משום עיגונה, הכא וכיוצא בזה החמירו ולא חשו לעיגונן⁸⁸.

בכל הדינים שנאמר בהם שאין מעידים אם נשאת תצא. וכן אם נפל לגוב אריות תצא ואין זה כלל על כל העניינים והדברים תלויים לפי הבנת חכמי המקום ביראת אלקים⁸⁹.

וכל מקום דאמרינן לכתחלה לא תינשא, אם הורה בה חכם להשיאה לכתחלה אף על גב דאמרינן ביה אם נישאת לא תצא, מנדין אותו החכם שהתירה.

איכא דאמרי אנסבה רב נחמן לדביתהו אמר חסא גברא רבה איתיה אם איתא דסליק קלא אית ליה למילתא ולא היא לא שנא גברא רבה לא שנא לאו גברא רבה דיעבד אין לכתחלה לא ההוא עובד כוכבים דהוה קאמר ליה לישראל קטול אספסתא ושדי לחיזאי בשבתא ואי לא קטילנא לך כדקטילנא לפלוני בר ישראל דאמרי ליה בשיל לי קדירה בשבת ולא בשיל לי וקטילתיה שמעה דביתהו ואתאי לקמיה דאביי שהיתא

⁸⁸ ומעמא דמילתא במקום שלשון גוף העדות נאמר באופן שנתברר מתוכו שמת ודאי לא חשו למי שהוא המגיד, ומשום עיגונה תלו לומר ודאי הדברים הם אמתיים ומילתא דעביד לגלויי הוא ואין דרך העד לשקר בדבר כזה, וצירפו לזה מעמא וחומרא שהחמירו עליה בסופה כמו שיתבאר ותידוק לחקור הישב ותנשא, אבל אם מלשון העדות לא נתברר ודאי שמת אף על פי שברור לנו שהאומר נאמן ואומר אמת בכל מה שיאמר, האיך יקילו בה להשיאה שמא לא מת, ומה יועילו החומרות שנחמיר עליה בסופה, היא לא תוכל לחקור יותר ממה שהגיד העד, לפיכך החמירו ולא חשו לעיגונה. לבוש שם

⁸⁹ ערוה"ש שם רח